Андрійчик Оксана Ярославівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»;
науковий керівник:
Рудик Ольга Романівна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, грошового обігу та кредиту;
Львівський національний університет імені Івана Франка

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ГАРАНТУВАННЯ ТА СТРАХУВАННЯ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПІДВИЩЕННЯ ДОВІРИ ІНВЕСТОРІВ ТА АКТИВІЗАЦІЇ КАПІТАЛУ

Сучасний фінансовий ринок України характеризується високим рівнем ризиків, що зумовлено як внутрішніми економічними проблемами, так і зовнішніми загрозами. У таких умовах довіра інвесторів стає визначальним фактором стабільності ринку. Одним із найважливіших інструментів її зміцнення виступають механізми гарантування та страхування, які дають змогу мінімізувати ризики втрати капіталу та стимулюють приплив інвестицій.

Система гарантування в Україні має фрагментарний характер. *Основними її елементами є:*

- Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО), який забезпечує захист вкладників банків [1];
- системи перестрахування та страхування кредитних ризиків, що охоплюють окремі сегменти фінансового ринку;
- міжнародні механізми – участь України в програмах БАГІ, DFC, ЄБРР [2].

Відсутність єдиної системи гарантування для небанківського сектору, зокрема інвестиційних фондів, кредитних спілок, страхових компаній, створює прогалини у захисті інвесторів. Недостатня капіталізація страхових фондів, слабка правова база та низький рівень страхового покриття стримують розвиток національного фінансового ринку.

Все це позначається на місці України у міжнародних рейтингах, що значно впливають на думку інвесторів. До 2022 року можна було спостерігати позитивні тенденції позицій України у цих рейтингах, зокрема щодо впровадження інновацій, цифровізації, легкості ведення бізнесу. Проте з початком повномасштабного вторгнення внаслідок макроекономічної та політичної невизначеності оцінки інвестиціної привабливості України погіршились.

Наприклад, у Індексі глобальної конкурентоспроможності, що оцінює загальну конкурентоспроможність, інституції, інфраструктуру, макроекономіку, інновації, у 2025 році Україна посіла 83 місце серед 140 країн [3]. У Індексі

сприйняття корупції 2024 Україна набрала 35 з 100 балів, тобто посіла 105 місце серед 180 країн [4]. За даними агенції Moody's Україна має рейтинг на рівні «Ca» [5]. Це означає, що кредитоспроможність дуже спекулятивна й існує ймовірність дефолту.

За даними дослідження, проведеного Європейською бізнес асоціацією у співпраці з NEQSOL Holding, індекс інвестиційної привабливості України у 2024 році зріс до 2,49 бала (з можливих 5) порівняно з 2,44 бала у 2023 році (рис.). Це свідчить про незначне покращення інвестиційного клімату в країні, в основному завдяки наданню Україні статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу, скасування мит і квот на український експорт, а також «транспортному безвізу» з ЄС [6]. Але це ще досить низький рейтинг, який малоймовірно привабить іноземного інвестора.

Рис. Динаміка зміни балів України у Індексі інвестиційної привабливості, 2008–2024 рр.

Джерело: [7]

Для підвищення довіри як внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів доцільним є проведення низки заходів:

1. Створити єдину національну систему гарантування інвестицій, що охоплюватиме всі фінансові інституції.
2. Запровадити державне або змішане страхування інвестицій у стратегічно важливі галузі та облігації державних і муніципальних емітентів.
3. Посилити співпрацю з міжнародними організаціями, як-то БАГІ, ЄБРР, DFI, Світовий банк, у сфері покриття політичних і фінансових ризиків.
4. Розвивати внутрішній ринок фінансових гарантій і страхових деривативів, що дасть змогу хеджувати ризики приватних інвесторів.
5. Удосконалити законодавство щодо захисту прав власності й прав інвесторів, покращити прозорість регуляторних процедур і діяльності судової системи.

Запровадження комплексної системи гарантування сприятиме не лише підвищенню довіри, а й формуванню ефективної інфраструктури управління ризиками. Це стане передумовою для розширення інвестиційної активності,

розвитку фондового ринку та збільшення обсягів капіталу, залученого до реального сектору.

Ефективна система гарантування та страхування є основою стабільності фінансового ринку. Її вдосконалення повинно ґрунтуватися на поєднанні державних, приватних і міжнародних механізмів, прозорому управлінні ризиками та забезпеченні захисту прав інвесторів. Реалізація таких кроків дасть змогу не лише підвищити довіру до фінансових інститутів, а й активізувати інвестиційні потоки в економіку України.

Список використаних джерел

1. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. URL: https://www.fg.gov.ua/

2. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/ua/about/international/financial-institutions

3. Україна посідає 83-тє місце в Індексі глобальної конкурентоспроможності. Укрінформ. URL: https://www.ukrinform.net/rubric-economy/2560462-ukraine-ranks-83rd-in-global-competitiveness-index.html?utm_source=chatgpt.com

4. Індекс сприйняття корупції – 2024. Transparency International Ukraine. URL: https://ti-ukraine.org/en/research/corruption-perceptions-index-2024/?utm_source=chatgpt.com

5. Moody’s зберігає рейтинг України на рівні «Ca», оскільки наслідки війни тривають. Reuters. URL: https://www.reuters.com/markets/rates-bonds/moodys-maintains-ca-rating-ukraine-effects-war-continue-2025-05-30/?utm_source=chatgpt.com

6. Інвестиційний клімат в Україні покращується: 70% опитаних компаній інвестуватимуть в Україну попри війну. UkraineInvest. URL: https://ukraineinvest.gov.ua/news/investyczijnyj-klimat-v-ukrayini-pokrashhuyetsya-70-opytanyh-kompanij-investuvatymut-v-ukrayinu-popry-vijnu/

7. Дослідження. Європейська Бізнес Асоціація. URL: https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analityka/